

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою
Факультету соціології і права
Протокол № ___ від _____ 2018 р.
Голова вченої ради
А.А.Мельниченко
М.П.

ПРОГРАМА
комплексного фахового випробування
для вступу на програму підготовки магістра
за спеціальністю 231 «Соціальна робота»

Програму рекомендовано кафедрою
Філософії
Протокол № ___ від _____ 2018 р.
Завідувач кафедри Б.В.Новіков

ВСТУП

Метою програми комплексного фахового випробування для вступу на освітньо-професійну програму підготовки магістра за спеціальністю 231 «Соціальна робота» є викладення основних вимог до вступників, надання їм вичерпної інформації стосовно обсягу навчального матеріалу, що виноситься на екзамен, критеріїв оцінювання та процедури проведення випробування. **Метою** комплексного фахового вступного випробування є з'ясування рівня сформованості у абітурієнтів ключових загальних та професійних компетенцій, адекватних сучасним соціокультурним умовам, а також знань та вмінь, необхідних вступникам для опанування ними магістерської навчальної програми за спеціальністю 231 «Соціальна робота».

Завданнями комплексного фахового випробування є: оцінювання теоретичної підготовки вступників з фахових дисциплін; виявлення рівня їх аналітичних здібностей, вміння узагальнювати теоретичну інформацію; оцінювання спроможності вступників до послідовного, логічного та аргументованого викладення навчального матеріалу та власних думок; визначення здатності застосовувати набуті знання в практичній діяльності.

Дана програма складається зі вступу, основної частини, в якій викладено повний перелік навчального матеріалу, що виноситься на комплексне фахове випробування, та прикінцевих положень, в яких, зокрема, вміщено критерії оцінювання та приклади типових завдань. До складу Програми увійшли окремі розділи з дисциплін **«Теорія соціальної роботи»**, **«Історія соціальної роботи»**, **«Менеджмент соціальної роботи»**. Комплексне фахове випробування здійснюється у письмовій формі. Екзаменаційний білет містить три відкритих запитання, на які треба надати розгорнуту відповідь. Всі запитання сформульовані у межах навчального матеріалу, наведеного в основній частині Програми. На написання екзаменаційної роботи відводиться дві години.

До комплексного фахового випробування для вступу на освітньо-професійну програму підготовки магістра за спеціальністю 231 «Соціальна робота» допускаються особи, напрям підготовки яких (бакалаврат) відповідає обраній для вступу на 5-й курс спеціальності, а також особи, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра за будь-яким іншим напрямом підготовки, або спеціальністю та склали додаткове вступне випробування.

ОСНОВНИЙ ВИКЛАД

На комплексне фахове випробування виноситься навчальний матеріал з наступних дисциплін: «Теорія соціальної роботи», «Історія соціальної роботи», «Менеджмент соціальної роботи».

Перелік запитань з дисципліни

«Теорія соціальної роботи»

1. Розкрийте сутність соціальної роботи як професії. Дайте визначення, сформулюйте мету та завдання соціальної роботи.
2. Розкрийте роль супервізії у соціальній роботі.
3. Охарактеризуйте передумови виникнення теорії соціальної роботи як науки.
4. Розкрийте правові основи соціальної роботи.
5. Визначте основні положення психолого - орієнтованих теорій соціальної роботи.
6. Визначте основні положення соціолого - орієнтованих теорій соціальної роботи.
7. Охарактеризуйте екзистенціальну теорію соціальної роботи.
8. Проаналізуйте гуманістичну теорію соціальної роботи.
9. Представники яких груп населення в Україні є потенційними клієнтами соціальної роботи? Які терміни використовуються у соціальній роботі для їх позначення?
10. Опишіть структуру взаємозв'язку державних і недержавних організацій у здійсненні соціальної роботи.
11. Розкрийте зміст та види соціальної допомоги.
12. Чи кожна людина може бути соціальним працівником? Охарактеризуйте професійні ролі соціальних працівників.
13. В чому полягає комунікативна компетентність соціального працівника?
14. Визначте зміст феномену професійного «вигорання» соціального працівника та розкрийте шляхи його подолання.
15. Який сенс вкладається в поняття «соціально вразливі» групи населення? Охарактеризуйте ці групи населення.
16. Проаналізуйте поняття «криза», «кризовий стан» та їх прояви в житті людини. Розкрийте особливості соціальної роботи з кризою.
17. Визначити особливості індивідуальної роботи з надання соціальних послуг.
18. Розкрийте особливості соціальної роботи з групою.
19. Визначте основні вимоги до соціальної роботи в громаді.
20. Визначити поняття волонтер. Охарактеризуйте основні групи потенційних волонтерів.

Перелік запитань з дисципліни

«Історія соціальної роботи»

1. Визначте основні історичні етапи становлення соціальної роботи в Україні.
2. Розкрийте передумови виникнення соціальної роботи як професії.
3. Опишіть, як розвивалася система соціальної допомоги православної церкви на Русі.

4. Яким чином здійснювалася практика соціальної підтримки на Русі у X-XII ст.
5. Охарактеризуйте основні напрямки та зміст соціальної роботи в Україні у XIX - початку XX ст.
6. Опишіть динаміку та шляхи розвитку вітчизняної системи соцзабезпечення у XX ст.
7. Розкрийте особливості соціальної роботи в Україні на етапі незалежності.
8. Охарактеризуйте недержавні організації соціальної сфери в Україні та охарактеризуйте законодавчу базу їхньої діяльності: від незалежності до сьогодення.
9. Охарактеризуйте міжнародні волонтерські проекти в сучасній Україні.
10. Розкрийте історію створення та сучасний стан волонтерських таборів.
11. Розкрийте сутність та зміст сучасних Європейських моделей соціальної політики.
12. Охарактеризуйте розвиток соціальної роботи в Німеччині.
13. Опишіть систему соціального захисту в країнах Центральної та Західної Європи.
14. Поясніть, в чому полягає роль волонтерів і міжнародних організацій в наданні соціальних послуг населенню Африки.
15. Розкрийте роль міжнародних організацій в розбудові системи соціальних послуг в країнах Латинської Америки.
16. Розкрийте особливості соціальної роботи з молодими правопорушниками, дітьми та сім'ями в США.
17. Охарактеризуйте територіальні громади в Канаді та їх значення в наданні соціальної допомоги.
18. Розкрийте особливості соціальної роботи у Великобританії?
19. Визначте, як розвивається мейнстрімінг в Україні на основі світового досвіду роботи в сфері підтримки дітей сиріт.
20. Опишіть моделі допомоги жінкам, дітям та молоді запозичені в Україні з досвіду інших країн.

Перелік запитань з дисципліни

«Менеджмент соціальної роботи»

1. Розкрийте зміст менеджменту соціальної роботи як різновиду соціального управління.
2. Визначте суб'єкт і об'єкт управління в соціальній роботі.
3. Розкрийте поняття "соціального маркетингу", "Public Relations", "соціального аудиту" в управлінні соціальною роботою.
4. Визначте особливості організаційно-управлінської структури соціального захисту в Україні середини XX - початку XXI століття.

5. Опишіть організаційну структуру управління в системі соціальної роботи.
6. Визначте зміст наступних організаційних форм системи соціальної роботи: підрозділ, ланка, щабель, орган. Наведіть приклади.
7. Охарактеризуйте державну систему управління соціальним захистом і соціальною роботою в сучасній Україні.
8. Проаналізуйте основні функції державних органів управління різних рівнів в системі соціальної роботи сучасної України.
9. Опишіть територіальний поділ системи соціальної роботи на Україні. Схеми територіального управління: обласного та державного підпорядкування.
10. Які існують територіальні управлінські органи (підрозділи територіальної системи соціальної роботи, їх функції)?
11. Проаналізуйте управлінсько-організаційну структуру територіальних центрів соціального обслуговування. Приклади ТЦСО.
12. Визначте особливості функціонування міжнародного наддержавного рівня української системи управління соціальною роботою.
13. Визначте місце та роль соціальної служби в системі соціальної роботи та її інституційну основу.
14. Розкрийте зміст типового положення соціальної служби.
15. Назвіть основні види соціальних служб та визначте особливості їх функціонування.
16. Розкрийте сутність функцій управління в соціальній роботі.
17. В чому полягають особливості соціального аудиту в системі соціальної роботи.
18. На чому ґрунтується ефективність управління соціальною службою. Визначте способи оцінки якості соціальної роботи за Максвелом.
19. Проаналізуйте зміст європейських програм, спрямованих на вирішення проблем різних верств населення: людей похилого віку, молоді, жінок.
20. Розкрийте зміст європейських програм, спрямованих на вирішення проблем людей із обмеженими можливостями.

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

При складанні комплексного фахового випробування використання будь-яких електронних пристроїв та допоміжного матеріалу (підручники, першоджерела, конспекти тощо) забороняється.

Оцінювання відповіді вступника здійснюється за системою ECTS за стобальною шкалою. Максимальний бал за відповідь на кожне з відкритих запитань складає 100 балів.

Загальна оцінка вступника розраховується за формулою: $E_{ЗАГ} = (E_{ТСР} + E_{ІСР} + E_{МСР}) / 3$, де: $E_{ЗАГ}$ – загальна оцінка вступника; $E_{ТСР}$ – бали, отримані вступником за відкрите запитання з дисципліни «Теорія соціальної роботи»; максимальний бал – 100; $E_{ІСР}$ – бали, отримані вступником за відкрите запитання з дисципліни «Історія соціальної роботи»; максимальний бал –

100; *EMCP* – бали, отримані вступником за відкрите запитання з дисципліни «Менеджмент соціальної роботи», максимальний бал – 100. Таким чином, максимальна загальна оцінка вступника *ЕЗАГ*: $EZAГ = (100 + 100 + 100) / 3 = 100$ балів.

Критерії оцінювання відповіді вступника на відкрите запитання враховують повноту та правильність відповіді, здатність вступника узагальнювати отримані знання; наводити приклади, які б ілюстрували теоретичний матеріал; аналізувати, інтерпретувати та оцінювати факти, події, процеси суспільного життя; чітко, послідовно та обґрунтовано аргументувати власну відповідь.

Критерії оцінювання:

95-100 бали – вступник демонструє вичерпне знання навчального матеріалу, високий рівень умінь та навичок, включаючи правильне використання термінології, детальне роз'яснення понять, теорій та підходів, наведення прикладів у необхідних випадках, вміння послідовно та обґрунтовано аргументувати власну відповідь, логічно структурувати матеріал. У відповіді повно відображена власна аргументована позиція щодо викладених теорій, концепцій або підходів, наведені приклади вирізняються сучасністю та оригінальністю. У відповіді подано не менше 90% потрібної інформації).

85-94 бали – вступник демонструє повні та міцні знання навчального матеріалу в заданому обсязі, необхідний рівень умінь та навичок, вміння обґрунтовано та послідовно викладати матеріал, проте допускає несуттєві неточності у викладенні матеріалу. У відповіді відображена власна позиція щодо окремих положень викладених теорій, концепцій або підходів, наведені приклади вирізняються сучасністю. Відповідь містить не менше 80% потрібної інформації.

75-84 бали – вступник демонструє достатньо повні знання навчального матеріалу в заданому обсязі, необхідний рівень умінь та навичок, вміння в більшості випадків вірно та обґрунтовано приймати рішення в різних ситуаціях, проте допускає певні неточності при відповіді, має певні труднощі в трансформації знань в нових умовах. Наводить стандартні приклади, власна позиція щодо викладеного матеріалу відображена слабо. Відповідь містить не менше 70% потрібної інформації).

65-74 бали – вступник засвоїв основний теоретичний матеріал, але допускає істотні неточності, які не є перешкодою для подальшого навчання; вміє вірно використовувати наявні знання переважно для вирішення стандартних задач. Наводить стандартні приклади, власна позиція щодо викладеного матеріалу не відображена, подано не менше 60% потрібної інформації).

60-64 бали – вступник поверхнево засвоїв основний теоретичний матеріал, допускає суттєві неточності, які, проте, не є перешкодою для подальшого навчання; вміє вірно використовувати наявні знання лише для

вирішення стандартних задач. У відповіді відсутні приклади, але подано не менше 50% потрібної інформації.

Менш ніж 60 балів – неповна відповідь з грубими помилками та (або) принциповими неточностями (менше 50% потрібної інформації), або відповідь відсутня.

Залежно від загальної кількості отриманих балів вступнику, згідно з критеріями ECTS, виставляється оцінка:

Сума набраних балів	Оцінка
95 ... 100	відмінно
85 ... 94	дуже добре
75 ... 84	добре
65 ... 74	задовільно
60 ... 64	достатньо
Менше 60	незадовільно

Приклад типового завдання для комплексного фахового випробування
для вступу на освітньо-професійну програму підготовки магістра за спеціальністю 231 «Соціальна робота»

1. Визначте поняття «волонтер». Охарактеризуйте основні групи потенційних волонтерів.
2. Охарактеризуйте основні історичні етапи становлення соціальної роботи в Україні.
3. Розкрийте зміст та функції соціального аудиту в системі соціальної роботи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

«Теорія соціальної роботи»

1. Введення у соціальну роботу : Навч. посіб. - К.: Фенікс, 2001.
2. Василенко П.М., Васильченко В.С., Галицький В.М. Словник-довідник соціального працівника: навч. посібник /Інститут підготовки кадрів держ. служби зайнятості України. – К. : ІПК ДСЗУ, 2007. – 321 с.
3. Впровадження Європейських стандартів у сферу надання соціальних послуг у Польщі // Соціальна робота та соціальна політика, 2007. - №2. – С.106-122.
4. Вступ до соціальної роботи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів/ За ред. Т.В. Семигіної, І.І. Миновича. – К.: Академвидав, 2005. – 303 с.
5. «Здоров'я партнера»: втручання щодо залучення до тестування на ВІЛ статевих партнерів людей, які живуть з ВІЛ та людей, які вживають

- наркотики. Посібник із впровадження / [А.Бойко, Н.Дмитришина, Деніел Дарроу де Мора, Н.Тюленєва.]. – К.: «Поліграф плюс», 2016. – 52 с.
6. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України // Соціальна політика і соціальна робота. – 2003. - №1. – С.16-22.
 7. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-метод.комплекс / [За ред.: І.Д.Зверєвої, Ж.В. Петрочко]. – К.: Фенікс, 2007. – 528 с.
 8. Лукашевич М.П. Соціальна робота (теорія і практика): Навчальний посібник [Електронний ресурс]/М.П.Лукашевич, Т.В.Семігіна // К.: ІПК ДСЗУ. – 2007. – 341 с. – Режим доступу: <http://ipk.edu.ua/journal/El-librari/Posibnik/Lukashevitch%20Semiga%20Soz-Pobota%202007.pdf>
 9. Мигович І.І., Жмир В.Ф. Теоретичні засади соціальної роботи: навч. посібник. – Ужгород: Говерла, 2007. – 410 с.
 - 10.Общеввропейское руководство по переходу от институциональной системы ухода к системе ухода на уровне громады // Практическое руководство. В рамках программы «Сиротству – нет!» [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу: http://www.deinstitutionalisationguide.eu/wp-content/uploads/2016/04/2014-03-10-Toolkit_RUSSIAN-FINAL-WEB.pdf
 - 11.Семігіна Т.В. , Грига І.М. Теорія і методи соціальної роботи . - К: Вид. дім " КМ АКАДЕМІЯ ", 2004
 - 12.Соціальна робота : в 3 ч. / Національний ун-т «Києво-Могилянська академія», Школа соціальної роботи ім. В. І. Полтавця. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004 . – Ч. 2 : Теорії та методи соціальної роботи / А. М. Бойко [та ін.] ; ред. Т. Семігіна, І. Грига. – [Б. м.] : [б.в.], 2004. – 224 с.
 - 13.Соціальна робота: навч. посіб. у 2 ч./ К.М. Левківський, В.Л. Кулініченко, В.Є. Слушаєнко та ін. – К.: НТУУ «КПІ», 2011.
 14. Тюття Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика: навч. посіб. – 2-ге вид. – К.: Знання, 2008. – 574 с.

«Історія соціальної роботи»

1. Горілий А.Г. Історія соціальної роботи в Україні: конспект лекцій. Навчальний посібник. - Тернопіль: Видавництво Астон, 2004. - 174 с
2. Мацола М.М. Державна соціальна політика: зарубіжний і національний виміри / М. М. Мацола // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. –2011. – Вип. 7(2). – С. 407-411.
3. Стремецька В.О. Історія соціальної роботи. Навчальний посібник.- Миколаїв: Видавництво МДГУ ім. Петра Могили, 2004.- 73 с
4. <http://lib.chdu.edu.ua/index.php?m=3&b=8>
5. Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні : Навч. посібник / упоряд. С. Я. Харченко [та ін.] ; АПН України, Науково-дослідний центр проблем соціальної педагогіки та соціальної роботи, Луганський

- національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. - Луганськ : Альма-матер, 2005. - 408 с.
6. Тихолоз В. В. Історія соціальної роботи : навч.-метод. посіб. для студентів спец. "Соціальна робота" / В. В. Тихолоз ; Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького, Навч.-наук. ін-т пед. освіти, соц. роботи і мистецтва, Каф. соц. роботи і соц. педагогіки. - Черкаси : ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2014. - 407 с.
 7. Фурман А. В. Історія соціальної роботи : навч. посіб. / Анатолій В. Фурман, Марія Підгурська. - Тернопіль : ТНЕУ, 2014. - 174 с
 8. Соціальна робота в Україні: Навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С Я . Харченко та ін.; За заг. ред.: І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 256 с
 9. (http://bahmat.at.ua/zvereva_socialna_robota.pdf)
 10. Поляк Н. Удосконалення системи соціального забезпечення населення в Україні / Н. Поляк // Україна : аспекти праці. -2011.- №3.-С. 23 -30.
 11. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. І.Д. Зверєвої. – Київ; Сімферополь: Універсум, 2012. – 536 с.
 12. Соціальна робота : в 3 ч. / Національний ун-т «Києво-Могилянська академія», Школа соціальної роботи ім. В. І. Полтавця. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004 . – Ч. 1 : Основи соціальної роботи / Н. В. Бондаренко [та ін.] ; ред. Т. В. Семигіна, І. М. Грига. – [Б. м.] : [б.в.], 2004. – 178 с.
 13. Кубіцький С. О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах : навч. посібник / С. О. Кубіцький. – К. : ДАККіМ, 2009. – 298 с.

«Менеджмент соціальної роботи»

1. Бондаренко З. П. До питання про менеджмент та супервізію волонтерської роботи / З. П. Бондаренко // Соц. педагогіка: теорія та практика. – 2012. – №2. – С. 43-53.
2. Все вирішує стратегія: [посібник для громадських організацій]. / [під ред. Назарука В., Шурхіна С.]. – К., 1998. – 255 с.
3. Гончаров А.В. Система органів державного управління соціальним захистом населення/ А.В. Гончаров // Сучасні проблеми правової держави України: [зб. наук. пр.]. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2009. – С. 236-237.
4. Гусак Н.Є. Кейс-менеджмент внутрішньо переміщених осіб: методичні рекомендації / Н.Є.Гусак. – К.: б.в., 2015. – 62 с.
5. Квеско Р.Б. Менеджмент социальной работы (Организация управления и администрирования в социальной работе): [Учеб. пособие]/ Р.Б. Квеско, Е.Н. Муравская, С.Б. Квеско, В.Д. Чайковский. – Томск: Изд. ТПУ, 2009. – 136 с.

6. Лукашевич М.П. Менеджмент соціальної роботи: теорія та практика : навч. посіб. / М.П. Лукашевич, М.В. Туленков. – К.: Каравела, 2007. – 296 с.
7. Менеджмент волонтерських груп від А до Я: [навч.-метод. посібник] / [За ред. Т. Л. Лях; авт.-кол.: З. П. Бондаренко, Т. В. Журавель, Т. Л. Лях та ін.]. – К. : Версо-04, 2012. – 288 с.
8. Менеджмент социальной работы: [учебное пособие]/ А.Д. Зарецкий. – Изд. 2-е, доп. и перераб. – Ростов н/Д: Феникс, 2008. – 187 с.
9. Менеджмент соціальної роботи: [курс лекцій] / Главацька О.Л. – Тернопіль, ТДПУ, 2009. – 65 с.
10. Песоцька О.П. Менеджмент соціальної роботи: [навч. посіб. для студ. Спец. «Соціальна робота», «Соціальна педагогіка»] /О.П. Песоцька, Є.Г. Дедов. – Луганськ: Альма-матер, 2012. – 110с.
11. Сич Т. В. Особливості управління соціальними закладами / Т.В. Сич // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – 2013. – № 3-4. – С. 159-167.
12. Управління діяльністю соціальних служб: метод. посібник [авт. кол.: Н. Гусак, Н. Кабаченко, В. Назарук, К. Савчук, О. Савчук, Л. Скоропада, Л. Чорній]. – К.: К.І.С., 2013. – 178 с.
13. Шендеровський К.С. Тактичний менеджмент соціальної служби: [Посібник для керівників соціальних служб]. – К., 2011. – 222 с.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ

доцент, к.філос.н., доцент кафедри філософії _____ О.А. Коваль

к.філос.н., викладач кафедри філософії _____ З.В.Кайс